

A kommunikáció is asztaltéma volt a Nemzeti Open Science Workshopon

A szeptember 12-én megrendezett Nemzeti Open Science Workshop-on rendezett “Kultúraváltás a kutatásban és a tudományos kommunikációban” World Café-n lehetőség nyílt a résztvevők számára az open science legfontosabb témáinak megtárgyalására. Ezek közül a kommunikáció számtalan aspektusáról cseréltek eszmét a vendégek meghatározott kérdések alapján. Ugyanis a kutatási folyamatokban érdekelt személyek számára fontos egy hatékony kommunikációs rendszer kialakítása, ami biztosítja a stratégiai célok megvalósulását, előremutató és fenntartható projekt-eredmények elérését.

Mik az előnyök és a hátrányok, amelyeket a gördülékeny kommunikáció használatával, illetve hiányában az egyes szereplők tapasztalhatnak?

Az asztalnál beszélgetők egyetértettek abban, hogy a megfelelő kommunikáció esszenciálisa a kutatók életében. Ennek segítségével egy kutatás több lehetőséghez jut a hazai és nemzetközi szinten is, lehetőséget kapva a vérkeringésbe való bekerülésre. A rendszer fenntarthatósága – pl. az új dolgozók vagy kutatók beavatása a folyamatok működésébe – vagy egy intézmény alkalmazkodóképessége a folyamatosan változó környezethez teszik a kommunikációt alapvető fontosságúvá. Ezen kívül a kommunikációval elérhető az erőforrások optimalizálása, a dolgozók produktív munkavégzése.

Ugyanakkor egy rosszul működő kommunikáció, megakasztja a kutatások folyamatát, nem tudnak érvényesülni a benne tevékenykedő személyek. Az internetnek köszönhetően hatalmas mennyiséget öltött információk pedig válogatás nélkül jutnak el az emberekhez. Ez komoly problémákat okoz a kutatások résztvevőinek, rossz helyről beszerzett, téves információk jutnak el hozzájuk.

Kik a résztvevők ebben a folyamatban?

A kutatásokban egyaránt vannak belső és külső szereplők. A beszélgetőpartnerek a belső szereplőket már egészen a hallgatók szintjére levitték – alap- és mesterképzésekre egyaránt –, mivel már ezen a szinten elkezdődhet az új kutatók felkészítése a későbbiekre. A következő szint a kutatók szintje – PhD-hallgatók, tanársegédek, adjunktusok, docensek és professzorok. Az ő munkájukat segítik az operatív munkát végző személyek. Egy rosszul működő kommunikációban itt akár arról is beszélhetünk, hogy a dolgozók a laborjukba sem jutnak be. A könyvtárak szerepe az egyetemi kutatásokban pedig különösen fontos. Repozitóriumok, tudományometriai eredmények, folyóiratadatbázisok és a tudományos publikáláshoz szükséges információk összpontosulnak ezekben a központokban, amik nélkülözhetetlenek a tudományos kommunikáció szempontjából.

A külső résztvevők közé tartoznak az ipari és állami szereplők – akik finanszírozás szempontjából is lényegesek. Egy újabb csoport pedig maguk a társadalom tagjai, az irányukba történő kommunikálás pedig általában marginális helyen van kezelve.

Milyen lehetőségeket látnak a kommunikációs szakadékok áthidalására?

Az egyik legelső és alapvető lépés lenne a hallgatók és doktoranduszok tudásának bővítése a tudományos életről. Ezek történhetnek tréningek, előadások vagy szemináriumok formájában, amelyeken a kutatás folyamatáról, publikálásról, a tudomány írott és íratlan szabályokról tanulhatnak a hallgatók. A másik hangsúlyozott szempont a vezetői akarat és készség a kommunikáció gördülékenységének fenntartására. Ehhez egy jólműködő, piramisszerű hierarchia kell, ahol a vezető

kiadja a feladatot a közvetlenül alatta levőknek, akik továbbadják a következőknek és így tovább. Ez pedig az elszámoltatás szintjén visszafelé is működik.

Már létező, konkrét példákat is említettek a vendégek. Az egyik a meetupok szerepe volt, mint pozitív példa. Ezeken az előadásokon nemcsak szakmai témák kerülnek elő, hanem az utána lévő kötetlen beszélgetéseken rengeteg hasznos információ birtokába juthatnak a feltörekvő tudósgenerációk. A másik az open science törekvéseinek megfelelő nyílt hozzáférésű adatbázisok, mint az Academia.edu és a ResearchGate.net. Meglepő módon a hozzászólók szerint ezek a platformok – bár a kutatók egymás közötti kommunikációjára kiválóan alkalmasak – szakmai szempontból fenntartásokkal kell őket kezelni. Ugyanis nem, vagy csak nehezen nyomon követhetőek az oda feltöltött adatok, amik így megbízhatatlanná teszi a rendszert. Volt olyan is, aki kihangsúlyozta, hogy ezek ipari szereplőknek tekinthetőek, így az egyetemi repozitóriumokkal szemben, a működésük kevésbé tekinthető stabilnak. Ám pozitív példát is említettek a résztvevők, egy olyan szakmai folyóiratot, amelynél afféle közösségi lektorálás működik, ugyanis a megjelenést követően a szakmai közeg értékelheti a cikkben leírtakat.

A kommunikáció asztaltémánál minden csoportnál előkerült hangsúlyos probléma: Hogyan motiváljunk egy kutatót mindezekre? Az ötletek között voltak a jutalmazás – tudománymetriai adatok alapján –, a vezetői számonkérések vagy esetleg a büntetés. Ezek egyelőre viszont csak irányvonalak, próbálkozások vannak rá, ám sikerességük mérsékeltnek mondható. Így ez a kérdés úgy tűnik, egy sarkalatos pontja marad a sikeres kommunikációnak. *Mégis mivel lehet ösztönözni egy kutatót a sikeres kommunikációra?*